

מזת יקזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

עמידה בנסיון ושכר

בפרשתנו אנו קוראים על השדוף של יצחק עם רבקה שהפל נבנה על ידי נאמנותו הגדולה של אליעזר, ללמדנו שישוד הבית היהודי - שהפעל והאשה נאמנים זה לזה ומעריכים זה את זה. וגם בזמן של נסיון לא שזכחים את העקר ולא מתקוטטים על זוטות.

והנאמנות שבין איש לאשה מלמדים על הנאמנות שבין האדם לקונו, כמאמר חז"ל באבות "כל שרויח הבריות נוחה הימנו ריח המקום נוחה הימנו".

ונביא כאן מעשה של יהודי יקר שעמד בנסיון קשה וראה השגחה פרטית גדולה, וכך דברי בעל המעשה:

נולדתי וגדלתי בארצות הברית שלפני יותר משבעים שנה, ביום מן הימים הציעו לי שדוך ברתני אודות המדברת והבנתי שסבתא שלה מצד האמא יהודיה ולכן אשרתי את המהלך.

השדוף הלך והתקדם ויום אחד נפגשתי עם אבא של המדברת ואמרתי לו שאני יהודי והבנתי שגם בתו יהודיה, הוא הסתפל עלי בפליאה ואמר לי מנין לך זאת? אמרתי לו שהפלה אמרה שאמא של אמא שלה יהודיה. מיד הוא הבין את הטעות והסביר לי שאמנם הסבתא אוהבת ישראל, והיא מבקרת בארץ ישראל לפעמים, ואולי לכן <<

לקח מהפרשה

לחיות את הנאמנות של אבותינו

של אברהם, שלא היו לו ילדים, והיה לו בן רשע כמו ישמעאל, ולקחו את אשתו פעמים, וגם כשאברהם נסה להסתיר את שרה זה לא הצליח; ולמרות הכל אברהם נשאר איתן באמונה בבורא, מתוך ידיעה שמה ש' עושה אתו זה הכי טוב עבורו.

כאשר אברהם הכיר את בורא העולם, הוא הרגיש שיש לו הכל ולא חסר לו מאומה, גם כשהוא ראה שלכל הנופרים יש ילדים והצלחה מרבה זה לא בלבב אותו, כי מה שזה הצלחה בעולם הזה ואכזריות בעולם הבא.

ולא עוד אלא, שדוקא הקשיים והנסיונות שהיו לאברהם, הם אלו שקרבו אותו לבורא, ועל ידם הוא קנה נאמנות עם ה'. ולפיכך אחרי העקדה נאמר: "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה", דוקא אחרי הנסיון בפעל זכה אברהם לדרגות גדולות ועצומות.

ואל לנו לחשב שלא היה לאברהם קשה ולא היו לו רגשות, חלילה, כל נסיון פאב לאברהם אבינו אבל הוא היה שלם בלבבו עם ה', הוא הסתפל בעין גדולה על כל הטוב שכן יש לו, ובעקר על שהוא זכה להפיר את ה'.

וכשהספיד את שרה נאמר ולביתה בכ"ף קטנה, ללמד על כל הקשיים והנסיונות <<

"שני חיי שרה", כתב רש"י: 'מלמד שכלן שזין לטובה'.

התורה הקדושה מלמדת אותנו שלמרות כל הקשיים שהיו לשרה שהיתה עקרה עד גיל תשעים וישמעאל עשה לה טרור בתוך הבית, מפל מקום שרה הרגישה שכלן שזין לטובה, תמיד היא הרגישה שמה שיש לה זה הכי טוב, היא הסתפלה על הכל בעין של אמונה ובטחון בבורא, בכל שנה ושנה אנו

קוראים מחדש את הפרשיות של האבות והאמהות באריכות גדולה מאד, בכדי שנעמיק בדרכיהם - היאך הם עבדו את הבורא בנאמנות ובתמימות ונלמד מכך לחיינו אנו.

התורה הקדושה לא פתחה ב"החדש הזה לכם" - במצוות וחקים, אלא בבריאת העולם, ללמדנו שלפני שאנו נגשים למצוות התורה, עלינו להדבק בנותן התורה, מתוך התבוננות שהעולם היה תהו ובהו, וה' יתברך הביא אותנו לעולם ונותן לנו כל טוב, מאהבתו אותנו, וכך לגשת ללמוד בהכנעה ובענוה.

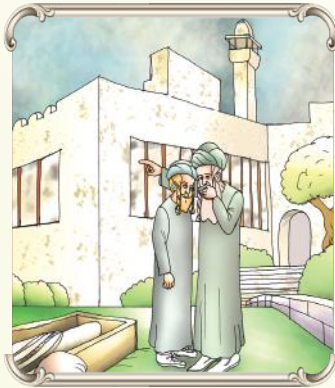
וכן אצל אברהם אבינו אנו אומרים "מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו", אברהם אבינו לא נולד משלם, גם לו היו קשיים ונסיונות, אבל אברהם אבינו דבק בבורא. ולפיכך פרטה התורה את הנסיונות

העולם הזה, באנו לבאן לקנות חיי נצח.

תחיה את עצמך אל תחפש את הבית של השני ולא את הרכב של השני, כי אם יהיה לך את ההצלחה של השני זה יכול להביא אותך לבאר שחת. ה' נותן לך בדיק את מה שטוב עבורך ההצלחה שלך זה לא המשפחה שאתה רואה אצל השכן, ההצלחה שלך זה המשפחה שיש לך, תשקיע בילדים, תחזיר בהם אמונה, תרקד אתם מרב טוב, תאמר להם, איזה טוב ה' שנותן לנו בריאות ומשפחה ובית. אפלו אם אתה גר בשכירות בדירה קטנה אתה צריך לרקד משמחה.

עלינו לדעת שהקשיים הם מבורא עולם, אולם ההתמודדות נתונה ביד כל אחד. אתה מחליט אם לעסוק בקשי ולהתלונן כל הזמן ולהרגיש שחסר לך או להגדיל את כל הטוב שפני יש לך ולשמוח בחלק הטוב והנפלא שה' נתן לך.

וזה שאמרו חז"ל (אבות ה') "כל מי שיש בו עין טובה רוח נמוכה ונפש שפלה מתלמידיו של אברהם אבינו, והוא אוכל בעולם הזה ונוחל עולם הבא", אם תדבק באברהם אבינו ותרגיש שלא מגיע לך כלום ומה שיש זה הכי טוב, אתה תהנה גם בעולם הזה וגם תקבל עולם הבא.

אברהם עמד בלויה של שרה ואמה: היו לנו קשיים, לא היה לנו קל בכלל אבל ה' הושיע אותנו כל פעם...

היצר הרע מטעה אותנו לחשוב שאם היה לנו את מה שיש לאחרים היינו מאשרים, היצר מכניס בנו מחשבות של רדיפה עצמית שאנו לא טובים ולא מצליחים. אולם אם נתבונן שמה שיש לנו זה טוב, נסתפק במועט וכך נשמח ונעריך כל מעשה טוב שאנו זוכים לעשות בעבודת ה' - אזי תהיה לנו עין טובה ונשמח בכל הטוב שיש לזולתנו.

מספר על אחד מגדולי הדור שאמר שהוא מוכן לשלם מליון דולר למי שיש לו יותר ממנו. ולמרות שבביתו בקשי היה דבר וכל הקירות היו מקלפים והמקרר היה ריק ברבו - הוא הרגיש שיש לו הכל, הוא לא היה צריך יותר מזה.

אדם שמתפאר בחיצוניות שלו זה מראה שהוא ריק מתוכו, כמאמר חז"ל: 'אסתרא בליגנא קיש קיש קריא', מאידך אדם שטוב לו בבית שלו הוא מסתיר את ההצלחות שלו.

וזה המושג של שמן בחשאי, האשה נמשלה לשמן שהיא צנועה בביתה, מאידך, הבעל נמשל ליין והוא צריך להכניס שמחה בבית, לתת הרגשה טובה, לדבר חיובי, לומר "ילדים יקרים! יש לנו הכל, הבה נבקש מה' שיהיה לנו הלאה כל טוב מתוך שלוה, בריאות, נחת ושמחה.

כאשר אדם שמוח בטובתו של חברו, הוא משכיל שזה לא מפריע לו מה שהשני מצליח - אזי הוא בעצמו מצליח יותר כי החיים שלו שלווים ושמחים. וכאשר אדם מפרגן בעולם הזה, הוא שמוח בטובת אחרים גם בעלמא דאתי.

שהיו לשרה אמנו בגיל עשרים, שכביכול הרגישה הסתרה מאת ה', ה' מסמל ליד ה' ולהשגחתו, כמו שכתוב: 'ותשת עלי כפד'. ואברהם עמד בלויה של שרה ואמר: היו לנו קשיים, לא היה לנו קל בכלל, אבל ה' הושיע אותנו כל פעם, הרגשנו שה' אתנו בכל עת גם בתקופת הקשי וההסתרה. ולפיכך "בת ק' כבת כ'" כ' כאשר היתה שרה בגיל מאה והיה לה את הכל, היא ערגה לימים הקשים, כי הימים של הקשי והנסיון הם הימים המתוקים ביותר שמביאים לנו קרבת ה'.

יש כאן יסוד עצום עבור כל אחד ואחד! לפעמים אדם מצפה זמן רב לשהיה או לילדים או שקשה לו עם הילדים, כגון שהילד לא מסתדר בחידה ועלינו לזכור שדוקא הקשיים הם האתגר שלנו בחיים, על זה נקבל עולם הבא, במקום לצפות שכבר יגמרו הקשיים, נחיה את הקשי ונתעלה על ידו באמונה ובקרבת ה'.

חז"ל אומרים (נדרים נה.) שלפני שמביאים יסורים על האדם משביעין אותם מתי הם יבואו ומתי ילכו ובאיזה רמת קשי יהיו. חז"ל מלמדים אותנו, שה' יודע בדיוק איזה קשי יש לך, הוא שלח לך את הקשי בכדי שתתמודד ותקנה נאמנות.

ה' בוחן אותך עכשו אם אתה שובר את הכלים, אם אתה מרגיש שהכל רע לך ואין לך כלום; או שאתה מעריך את כל הטוב, שאתה יהודי ואתה משתדל להיות עובד ה', ואתה בריא ויש לך משפחה ובית.

יש לך נסיון עם השכנים שלך יש לך נסיון אם להכנס למחלוקות, תתבונן במעשיו של אברהם אבינו, שגם הוא לא הסתדר עם לוט, ומיד אברהם נפרד מלוט. מחלקת זה אש, אדם מתקוטט על כסף ועל דירות שהכל פלה ואובה, ועלול לאבד על ידי כך חיי עולם הבא.

לוט חפש חיצוניות, הוא ראה את כפר הירדן שכלה משקה, הוא ראה עולם הזה, וזה משך אותו, ובסוף כל הכסף והבית שלו חרב ואבד. והכל מחמת שהוא לא קבל מאברהם, הצדיקים שבכל דור דור מלמדים אותנו במה להשקיע ואיך לזכות לכל טוב בזה ובבא.

מאידך אליעזר, למרות שהיה לו נסיון מאוד קשה, שאברהם לא רצה לקחת את בתו ליצחק - אך בזכות שהיה נאמן לאברהם הוא זוכה לשמש את אברהם עד היום הזה, פי הוא לא חפש את הנוחות שלו, הוא חפש לעשות את רצון אברהם רבו ועל ידי כך להדבק בבורא עולם.

ולפיכך הילדים בחידה מתחילים עם למווד החמש, כמאמר המשנה 'בן חמש למקרא', קדם כל תנחיל לילדים שלך אמונה בדרך אבותינו שידעו מה העקר בחיים, איך להתמודד עם הקשיים ואיך להתבונן בכל הטוב.

אם אדם מתלונן זה או בגלל שחסר לו באמונה ובטחון, או בגלל שאין לו בטחון עצמי, הוא לא מסתפל בכל הטוב שמקיף אותו, הוא לא שמוח בעצמו. לא באנו לעולם הזה בשביל לקנות שלמות בהבלי

"קול דודי דופק פתחי לי",
הקב"ה דופק לכל אחד ואחד
מאתנו ואומר פתחי לי, אני
שמח לשמע אותך, תודה
ותבקש, זה חביב עלי מאד.

ולפי היצר הרע שיש לנו שכלנו
קרועים מחמה, עצם זה שאנו
זוכים להתפלל זו מעלה גדולה
מאד, וה' הביא אותנו - לעולם
הזה עם מדות רעות ותאוות
קשות, והכל בכדי שנוזכר
ונתעלה. ואסור לנו להחליש
כאשר אנו רואים בתוכנו מדות
רעות, כי בשביל זה נוצרנו.

"שני חיי שרה"

כל חייה של שרה היו מקושה אחת של שמחה
ואהבת ה', וזה על ידי שהיא שפטה את דרכיה
תמיד שיהיו פרצונו יתברך.

וכן חז"ל דורשים שאליעזר רצה שיצחק יהיה
חתנו, ואליעזר לא נכנע לנגיעה האישית שלו,
ועשה הכל במסירות למען אברהם אבינו,
וזה עמד לו.

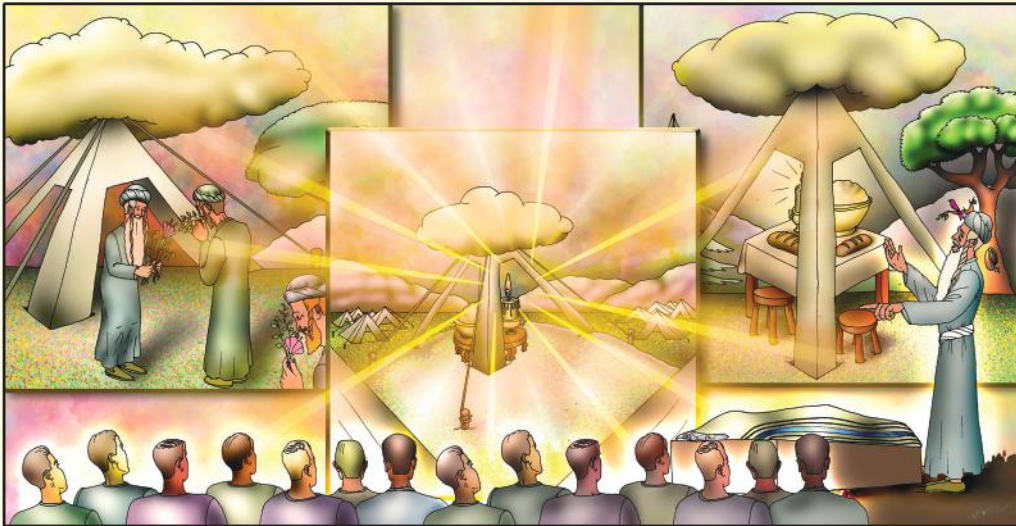
ללמדנו שעל ידי שאדם שופט את מעשיו
ומבדיל בין טוב לרע אזי הוא שמח בכל הטוב
שבו, ומאידך הוא יודע כמה עליו להשתפר
וביכלתו להתקדם בעבודת ה' כראוי, ומטעם
זה הורה לנו מרנא החפץ חיים זיע"א לערך

בכל יום חשבון נפש, מפיון שעל ידי כן אדם
זוכה לכל המעלות הטובות ולישוב הדעת
ושמחה.

"ואלה שני חיי ישמעאל... ויגוע וימת ויאסף
אל עמיו"

הגדלה של ישמעאל ששמש את יצחק אבינו
וזה מה שהחזיר אותו בתשובה, שכאשר
אדם מקבל מת"ח בהכנעה הוא מקבל דעת
להשקיע בעקר בתורה ומצוות, במדות טובות,
וכך לזכות לעולם הבא, וכמאמר חז"ל שבזכות
זה זכה ישמעאל לשוב בתשובה.

פנינים מצוירים

"וינחם יצחק אחרי אמו"
איתא במדרש (ב"ר) כל ימים
שהיתה שרה קימת היה עגן
קשור על פתח אהלה, והיה
ברכה משלחת בעסה, וכן היה
נר דולק מלילי שבת ועד לילי
שבת, והינו שהבית של אברהם
אבינו היה המקדש.

וכשנתבונן נראה שהדברים
הללו קשורים לאשה, וכן
כאשר אדם היה בא לבית
המקדש ומביא קרבן, היה
הכהן מלמדו להתבונן בכל

הטוב שיש לו מאשתו, שהיא מביאה לו חלה שהם הילדים,
וכן כפשוטו את האכל, ומאירה את הבית. ועל ידי שאדם
העריך את אשתו, זכה להשראת השכינה בביתו, כענין הענין
שקשור על האהל.

ומעשי אבות סימן לבנים - שנשכין בבתינו את השכינה הקדושה,
נחיה בנעם ובשלום, נאיר פנים זה לזה ונקדש את השלחן
והמאכלים על ידי שנודה עליהם לה, וכן נעמיק בתורה הקדושה
למעשה, ועל ידי כן בתינו יהיו בית מקדש מעט.

וזה שאמרו חז"ל (יומא נד) שבג' רגלים היו גוללין את הפרכת
ומראין לעם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה, וכן היו מרימים
את השלחן ומראים את לחם הפנים שהוא חם כביום הלקחון,
ואומרים להם ראו חבתכם לפני המקום, שנעריך את כל הטוב
שיש לנו מבני ביתנו, ואת כל הטוב שה' משפיע עלינו.

ידוד מלכנו מאריך בתהלים בהתפעלות עצומה על כל החסד שה'
עושה עמנו בבריאות שבנו, כמו שנאמר "זוכב תודה יכבדני".
ולפיכך אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד, היות שידוד היה
יושב ומסביר לכלם את תורת הקרבנות, להתפעל מחסדי ה'.
ולפיכך בעת שברח דוד משאול לאחימלך, נתן לו אחימלך
מלחם הפנים, אף על פי שאינו כהן, היות שבזמן זה היה דוד
מכרח לאכל מפני פקוח נפש, ואכילתו של דוד היתה פאכילת
הכהנים בבית המקדש, והוא הנהיג ולמד לכלם להתפעל מהלחם
שה' מביא לנו, ולבוא מקד' לאהבת ה'.

וכן בזמן שאנו אוכלים בביתנו, עלינו לדבק בדרכו של דוד ולהרים
את האכל, ולהתפעל מכל הטוב והשפע שהבורא משפיע עלינו,
ובאפשרותנו להנות מקד'. וכבר מובא בהלכה לומר את "מזמור
לדוד ה' רעי לא אחסר" לפני האכילה, היות שידוד מלמדנו היאך
לבוא מאכילתנו לאמונה ואהבת ה'.

מעשה עבדי אבות - תורה לבנים

"עד אם דברתי דברי"

הנה פרשתו של אליעזר עבד אברהם פרשה נעלה היא עד מאד וכמו שאמרו חז"ל (ב"ר) "יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים", וזה מחמת ש-"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" (קדושין מ:). שתכלית התורה הקדושה היא לעדן את האדם ולהביאו למעשים טובים וישרים, וכשנתבונן בשיחתו של אליעזר נראה שכלה מלאה בעשיית חסד וכן באמונה ובטחון בקב"ה, ובנאמנות שהיתה לו לאברהם רבו, וכן אנו רואים את שיחתו הפשוטה והתמימה עם הקב"ה, ואת גדל הפרת הטוב שהיה לו לה' יתברך עד כדי בטול הישות, שזה ענין ההשתחויה שעשה לפני ה' יתברך כשבקשתו התמלאה.

ובודאי שפרשה זו מלאה מצות ונהגות בלי סוף, וראוי להאריך בהם מאד, ואף אנו נלקט כמה נהגות ומצות שאפשר ללמד מפרשה זו, ומפאת קצר היריעה נקצר בהם מאד, ברם כל הנהגה ומצוה הנה אב בלבד לענפים הרבים היוצאים ממנה, ולכך מכך יש עוד הרבה אבות וגופי תורה שאפשר ללמד מפרשה זו ותן לחכם ויחכם.

ונפרט כאן כמה מהם:

א. 'זמן ביתו' - אליעזר למד ליצחק את גדלת אביו אברהם, וזה מה שנאמר "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו שיצוה את בניו - יצחק על ידי שיצוה את ביתו - זה אליעזר שנאמר בו 'זמן ביתו'.

'ויקד האיש וישתחו לה' - להוריד את הראש בהכנעה וענוה על כל חסד שעושה עמו הקל.

ב. 'ויקד האיש וישתחו לה' קד קדה של רקוד לפני ה' והודה לו על שהצליח את דרכו להשאר נאמן לאברהם רבו.

ג. 'ויאמר ברוך ה' - הודות לכה שהיה שפל וכנוע לפני רבו, וזה לכרע ברוך לפני ה', מכיון שהצדיקים מלמדים הכנעה והפרת הטוב לקב"ה.

'ואמר אל אדני אלי' - גם כשרוצה משהו מהאלת לא יתבע אותו בלשון חיוב, אלא בלשון של אפשר ואולי.

ד. 'ואבא היום אל העין' - שפרט להם את חסדי ה' שעמו, שקצר לו הדרך.

טעו לחשב שהיא יהודיה, אבל באמת היא לא יהודיה.

הפית בתדהמה אולם מיד התעשתי ואמרתי, אם כך זה לא מתאים לי. כשהגעתי הביתה היתה לי הרגשה שכל מה שהשקעתי בשדוף היה בעצם בדבר האסור, אמנם לא ידעתי וחסבתי שהיא יהודיה, מפל מקום היתה לי הרגשה רעה.

ולמרות שעד אז הקשר שלי ליהדות היה קצת רופף, דוקא המצב הזה שפמעט והשתדכתי עם גויה, רח"ל, זה עורר בי את הניצוץ היהודי שבי וגמלה ההחלטה בלבי להתחזק ביהדות ולשמר תורה ומצוות בשלמות.

היות שהמקום שבו גרנו היו בו מעט יהודים שומרי תורה ומצוות, רציתי לטוס לניו יורק וללמד שם בשיבה. היה זה ביום ששי בבקר ושערת שיעד שבת כבר אגיע למחוז חפצי. הכל הלך כשורה ב"ה, אולם בזמן הנחיתה הודיע הקברניט שיש ענב בגלל עמם של מטוסים.

הסתכלתי על השמש דרך חלון המטוס וראיתי שהיא כבר נוטה למערב, אולם קויתי לה' שתכף המטוס ינחת ולא אחלל שבת, חלילה.

אחרי חצי שעה שהמטוס חג ועדין לא נחת, הסתכלתי שוב על השמש וראיתי שהיא נטתה עוד יותר, נכנסתי ללחץ וידעתי ששום דבר לא יוכל לעזור לי מלבד מתפלה, וכך התפללתי מעמק לבי ואמרתי 'רבונו של עולם בוחן לבות וכליות, אתה יודע שכל מה שנסעתי זה בכדי לפרש ולהבדל מאומות העולם וממנהגיהם ולהתקרב אליה, אני רוצה ללכת בדרכו של אברהם אבינו שעזב את הכל ודבק בך ועמד בכל הנסיונות מתוך נאמנות אליה, אָנָּה ה', שלא תצא תקלה תחת ידי ולא אבוא לחלול שבת!'

הרגשתי שה' הטא אָזְנוֹ לי ותפלת התקבלה, ואכן לאחר מספר רגעים הודיע הקברניט שכעת התאפשר לנחות, מיד נתתי שיר ושבח לבורא עולם, נחתנו מספר דקות לפני השקיעה הנחתית את התיק עם כל המקצה שהיה ברשותי באיזו פנה בשדה תעופה, ויצאתי רגלי לכוון העיר.

הלכתי קרוב לשיש שעות במאמצים כבירים עד שהגעתי לשכונה יהודית, דפקתי על אחד הדלתות שהיה קבוע שם מזוהה, בעלי הבית חששו לפתח לי, בקשתי שיצוה לי כוס לקדוש ומאכל לקבוע עליו סעודה, כשהם שמעו את בקשתי הם הבינו שאני יהודי כשר ומיד הכניסו אותי לביתם וארחו אותי במשך כל השבת בעין יפה.

במוצאי שבת נסעתי לשדה התעופה ולמרבה הפלא התיק היה מונח באותו מקום. כאשר ספרתי זאת לאנשים הם אמרו שזהו נס גדול, היות שהמקום שם מלא באנשי פשע שחומסים ובוזזים מפל הבא ליד.

הרגשתי שוב את השגחת ה' עלי, ומני אז התחזקתי יותר ויותר ביהדות, גם שאר בני המשפחה התחזקו ביהדות וכיום אני גר בירושלים עיר הקדש, וצאצאי המרבים כ"י, הולכים בדרך התורה והמצוות.

